

Бухгалтерський і податковий облік фінансових кредитів

Олена Іванівна Коблянська,
 доцент кафедри обліку і аудиту
 Інституту магістерської та післядипломної освіти
 Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ),
 кандидат економічних наук, доцент

Анотація. Розглянуто поняття, класифікацію кредитів, процес їх отримання і погашення, а також особливості оподаткування і відображення в бухгалтерському обліку.

Ключові слова: фінансовий кредит, відсотки за фінансовим кредитом, бухгалтерський облік, оподаткування.

Постановка проблеми. Діяльність підприємства на будь-якій стадії його розвитку потребує залучення позикових коштів. Сьогодні в результаті кризового стану світової економіки у процесі отримання кредиту на заваді підприємству часто виникає низка перешкод. З метою їх уникнення майбутній позичальник повинен чітко знати критерії, що застосовуються фінансовими установами при прийнятті рішення щодо видачі кредитних коштів. Не менш важливим є правильне оподаткування та відображення кредитних операцій в обліку для відображення коректних даних у податковій звітності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних і практичних аспектів кредитування займалися такі відомі науковці, як В. Д. Лагутін, М. М. Агарков, Т. В. Бессараб, і практики – М. Стрельников, Н. Белова та ін.

Проте на нинішній день важливі питання практики надання кредитів в умовах економічної кризи залишаються нерозкритими і потребують подальшого висвітлення. Недостатній рівень розв'язання проблем надання кредитів зумовив необхідність проведення цього дослідження.

Мета статті – обґрунтування теоретичних основ поняття фінансового кредиту і висвітлення практичних аспектів отримання та погашення фінансового кредиту підприємствами.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- виявити рівень дослідження поняття кредиту в науково-практичній літературі;
- виділити основні критерії надання банківського кредиту;
- розглянути порядок оподаткування кредитних операцій і їх відображення в бухгалтерському обліку.

Основний матеріал дослідження. Фінансову основу підприємства становить власний капітал, проте ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного залучення позикових коштів. Вони дозволяють суттєво розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективно використання власного капіталу, прискорити формування різних цільових фінансових фондів і підвищити ринкову вартість підприємства.

Позичковий капітал підприємства – це кошти, які залучаються для фінансування господарської діяльності підприємства на принципах строковості, поверненості та платності [7]. До складу залученого капіталу входять:

- короткострокові і довгострокові зобов'язання;
- кредиторська заборгованість.

Зобов'язання, що мають короткостроковий і довгостроковий характер, найчастіше на практиці представлені у формі кредиту.

Економічною наукою категорія кредиту переважно розглядається як довіра однієї особи до іншої, на підставі якої в позику надається певна вартість у грошовій або товарній формі на тимчасове користування за відповідну плату. Таке тлумачення поняття кредиту випливає з походження цього терміна від латинського *creditum*, що в перекладі означає «віру», «довіряю». Це визначення містить найбільш загальні характеристики, що розкривають зміст кредиту. При визначенні цієї економічної категорії необхідно акцентувати увагу на таких основних ознаках:

- кредит слід розглядати як специфічний тип економічних відносин, що ґрунтується на довірі;
- економічною основою кредиту є мобілізація й нагромадження тимчасово вільних коштів і формування з них позичкового капіталу;
- кредит є актом передання кредитором певної суми капіталу в тимчасове користування позичальникові на умовах повернення та власності.

Найпростішою формою кредитних відносин, що зародилися на перших етапах становлення і розвитку товарного виробництва та обміну, був лихварський кредит, який надавався дрібним виробникам із виплатою високих позикових відсотків, що часто призводило до повного розорення позичальників. Для зазначеної форми відносин характерним є те, що позичальниками виступали дрібні виробники (селяни, ремісники), рабовласники та феодалі, кредиторами – купці, монастирі, церква. Позичальники переважно зверталися за кредитом для нагальних споживчих потреб або оплати боргів. Окрім лихварського, товаровиробники надавали один одному кредити при купівлі-продажу товарів. Якщо покупець був тимчасово неспроможний здійснити покупку за рахунок власних коштів, а продавець був зацікавлений у реалізації свого товару, то продаж товару міг відбутися у кредит (із відстрочен-

ням платежу) під відповідні боргові зобов'язання та гарантії. Таким чином, товарообмін є тим ґрунтом, де виникають відносини з приводу кредиту. Формування різнобічних і сталих мінових відносин між контрагентами товарообміну при активному обслуговуванні їх банками призводить до посилення взаємної залежності і довіри між суб'єктами ринку. Тому продаж товарів дедалі частіше здійснюється в кредит. У такому разі необхідність кредиту впливає із функції грошей засобу платежу. Коли у процесі товарообміну відбувається відрив моменту відчуження товару від одержання грошового еквіваленту, тобто відносно відокремлення грошової форми вартості від товарної форми, то це і спонукає до виникнення кредитних відносин.

Відповідно до Закону України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III, **фінансовим кредитом** є засоби, надані в позику юридичній чи фізичній особі на визначений строк і під відсотки [4]. Надання кредитів згідно з пп. 6 п. 1 статті 4 вищезазначеного Закону є фінансовою послугою, яку, в свою чергу, можуть надавати лише фінансові установи. В окремих, передбачених законодавством випадках суб'єктом, що має право надавати фінансові кредити, може бути фізична особа – підприємець.

Фінансова установа – це юридична особа, яка відповідно до законодавства надає одну або декілька фінансових послуг і внесена у відповідний реєстр в порядку, встановленому законом (пп. 1 п. 1 статті 1 Закону № 2664-III) [4]. До складу фінансових установ відносять: банки, кредитні союзи, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг. Національний банк України і Кабінет Міністрів України встановлює, регулює і контролює правила надання фінансових кредитів.

Основним документом, що регулює порядок надання, використання та погашення кредитів, є Положення про кредитування, затверджене постановою Правління НБУ від 28.09.1995 р. № 246, зі змінами та доповненнями [5]. Відповідно до п. 2 розділу II цього Положення, фізичні та юридичні особи можуть використовувати такі форми кредиту: банківський, комерційний, іпотечний, лізинговий, консорціумний, бланковий, споживчий та інші.

Банківський кредит. Найпоширенішою формою кредиту є банківський кредит, оскільки надання кредитів є однією з основних функцій банку. У процесі діяльності, пов'язаної з кредитуванням, банк ризикує не лише власними грошовими засобами, а й залученими коштами. Тому держава встановлює особливі правила щодо здійснення кредитної діяльності банків.

Аналіз економіко-правової літератури та законодавства дає змогу виділити такі ознаки банківського кредиту:

- банківський кредит виступає основною формою кредиту, за яким кошти в готівковій чи безготівковій формі надаються банками в тимчасове користування;

- банківський кредит є різновидом позики, що надається банком як специфічним суб'єктом. Наслідком сформованої в Україні дворівневої банківської системи є наявність кредиту центрального банку та кредиту комерційного банку України;
- позичковий капітал, сформований у результаті накопичення тимчасово вільних коштів і призначений для його розміщення банком на власних умовах та на власний ризик з метою отримання прибутку, є основою надання кредиту;
- банківський кредит надається суб'єктам підприємницької діяльності, фізичним особам і державі;
- розрізняють внутрішні і міжнародні кредити за сферою застосування;
- особливою умовою надання банківського кредиту є дотримання принципів кредитування: зворотності, оплатності, строковості, цільового призначення, матеріальної забезпеченості, недотримання яких може призвести до визнання недійсним кредитного договору, що веде до застосування НБУ санкцій до банків і припинення кредитних відносин;
- принципи зворотності та оплатності ґрунтуються на тому, що банківський кредит передбачає не тільки повернення суми грошової позики, а й отримання прибутку у формі комісійних і кредитних відсотків за користування кредитом;
- залежно від того, хто є позичальником і з якою метою використовується кредит, розрізняють кредити виробничі, споживчі, інвестиційні, кредити на операції з цінними паперами, міжбанківські, імпорتنі та експортні;
- відповідно до цільового призначення (на поточні як капітальні витрати) кредити класифікують на кредити в оборотні фонди і фонди обігу, а також кредити в основні фонди;
- за принципом матеріальної забезпеченості виділяють забезпечені, тобто банківські, та незабезпечені (персональні) кредити. Забезпечення банківських кредитів ґрунтується на наявності застави, гарантіях, страхуванні кредитного ризику;
- відповідно до принципу строковості вирізняють короткострокові, середньострокові та довгострокові кредити банків;
- кредитний договір є невід'ємним письмовим документом у процесі здійснення кредитних відносин, який визначає взаємні зобов'язання і відповідальність обох сторін і не може змінюватися в односторонньому порядку і без згоди цих сторін;
- у разі недотримання клієнтами банків умов договору законодавством, актами банків та угодами банків із клієнтами передбачено застосування кредитних санкцій.

Виходячи із вищесказаного підсумуємо, що банківський кредит є основною формою кредиту, за яким банк на підставі ліцензії надає кошти в тимчасове користування позичальникові шляхом здійснення

банківських кредитних операцій на умовах, передбачених законодавством і кредитним договором.

Загалом банківські кредити класифікують за такими ознаками: *за строками використання*: короткострокові (до 1 року), довгострокові (більш як на 1 рік); *за забезпеченням*: забезпечені заставою (майном, майновими правами, цінними паперами), гарантовані (банками, фінансами, майном третьої особи), з іншим забезпеченням (порука, свідоцтво страхової організації), незабезпечені (бланкові); *за ступенем ризику*: стандартні кредити, кредити з підвищеним ризиком; *за методами надання*: у разовому порядку, відповідно до відкритої кредитної лінії, гарантійні (з обумовленою датою надання; відповідно до потреби); *за строками погашення*: одночасно, у розстрочку, достроково (за вимогою кредитора чи заявою позичодавця), з регресією платежу, по закінченню обумовленого періоду.

Порядок отримання кредиту. Позичальник звертається до банківської установи з метою отримання кредиту у формі листа, клопотання, заявки чи заяви. Обов'язковим є зазначення у зверненні необхідної суми кредиту, його мети, строків погашення та форми забезпечення. Банк встановлює розмір відсоткової ставки та порядок сплати відсотків, які зазначаються у кредитному договорі. Факторами впливу на розмір відсоткової ставки є ступінь кредитного ризику, наявність забезпечення, попит і пропозиція на кредитному ринку, строк використання кредиту, розмір облікової ставки тощо.

У разі отримання юридичною особою – позичальником одноразового кредиту на придбання товарів або на оплату товарно-матеріальних цінностей у межах чинного законодавства за контрактами, угодами він подає до банку копії цих контрактів і угод та інші документи, що свідчать про джерело погашення кредиту. У разі отримання кредиту на витрати, що протягом календарного року не перекриваються надходженнями, банку надаються прогностичні розрахунки необхідності короткострокового кредиту на рік із поквартальним розподілом.

Таким чином, для оформлення кредиту до банку подається пакет документів, що містить:

- 1) заяву (клопотання, лист) на отримання кредиту за формою, що встановлена банком;
- 2) анкету позичальника, форму якої визначає банк;
- 3) копії установчих документів, нотаріально завірених;
- 4) копію свідоцтва про реєстрацію, завірених нотаріально;
- 5) копії передбачених законодавством ліцензій, завірених нотаріально;
- 6) бізнес-план, техніко-економічні обґрунтування отримання кредиту з розрахунком рентабельності та окупності об'єкта кредитування;
- 7) довідку-розрахунок повернення кредиту і нарахованих відсотків;
- 8) копії контрактів, договорів, протоколів намірів із продавцями і покупцями та інших документів, які стосуються кредиту (договори оренди приміщень, документи про право власності на

землю або право постійного чи тимчасового користування нею);

- 9) документи із забезпечення кредиту (щодо застави майна, застави нерухомості, гарантії, копії документів щодо вартісної оцінки предмета застави);
- 10) документи, які стосуються страхування (страховий поліс, договір страхування, умови страхування тощо);
- 11) інформацію про отримані кредити в інших банках;
- 12) довідку з податкової інспекції про наявність у підприємства поточних рахунків у банках;
- 13) фінансову звітність за останній звітний рік чи півріччя.

Якщо поточний рахунок позичальника відкрито в іншому банку, то перелік зазначених документів доповнюється карткою зі зразками підписів, завіреною банком, і довідкою банку про залишки коштів на рахунках і наявність заборгованості за позиками.

Після надання підприємством банківській установі всіх необхідних документів банківські працівники, на підставі Положення НБУ про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, розраховують критерії фінансового стану позичальника. До них відносять: платоспроможність, фінансову стійкість, рентабельність і систему грошових потоків позичальника.

Експертні висновки, зроблені після вищевказаних розрахунків, із пропозиціями з видачі кредиту працівник кредитного підрозділу подає в кредитний комітет банку. Що гіршими будуть зазначені коефіцієнти, то нижчим виявиться клас позичальника і більше банку доведеться створювати страхові резерви за таким кредитом, а значить менш вигідним для банку стане такий кредит.

Бухгалтерський облік кредитних операцій. Порядок відображення кредитних операцій у бухгалтерському обліку регулюється П(с)БО 11 «Зобов'язання», затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20, зі змінами та доповненнями [далі – П(с)БО 11] [6].

Відповідно до П(с)БО 11, зобов'язання поділяють на довгострокові, поточні, забезпечення, непередбачені зобов'язання і доходи майбутніх періодів. Оскільки наша стаття присвячена питанню фінансового кредиту як форми залученого капіталу, розглянемо більш детально відображення саме довгострокових і поточних зобов'язань на рахунках бухгалтерського обліку.

Довгостроковий кредит банку є зобов'язанням, на яке нараховуються відсотки та яке підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Його треба розглядати як довгострокове зобов'язання, якщо первісний термін погашення був більшим, аніж дванадцять місяців, і до затвердження фінансової звітності існує угода про переоформлення цього зобов'язання на довгострокове. Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їхньою теперішньою

вартістю. Відповідно до П(с)БО 11, теперішньою вартістю є дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка буде очікувано необхідна для погашення зобов'язання у процесі звичайної діяльності підприємства. Облік довгострокових кредитів позичальник здійснює із застосуванням рахунку 50 «Довгострокові позики».

Згідно з П(с)БО 11 «Зобов'язання», одним із видів поточних зобов'язань є короткострокові кредити банків. Поточні зобов'язання – це зобов'язання, що будуть погашені протягом операційного циклу підприємства чи повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення та обліковуються на рахунку 60 «Короткострокові позики».

Крім того, для узагальнення інформації про стан розрахунків за поточними зобов'язаннями, переведеними з довгострокових, при настанні строку погашення протягом дванадцяти місяців з дати балансу передбачений рахунок 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями».

Для обліку нарахованих відсотків за використання грошових коштів, отриманих у кредит, позичальник застосовує субрахунок 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками» і здійснює нарахування відсотків згідно з умовами договору позики незалежно від події сплати відсотків. Для обліку витрат, пов'язаних з нарахуванням і сплатою відсотків за користування кредитом, використовується субрахунок 951 «Відсотки за кредит».

Розглянемо на прикладі порядок відображення операцій, пов'язаних з отриманням і погашенням фінансового кредиту, в бухгалтерському обліку.

Приклад 1. Отримання і погашення короткострокового кредиту.

Підприємство 03.07.2012 р. отримало від банку кредит на купівлю запасів у розмірі 20 тис. грн до кінця 2012 року під 30% річних. Відсотки за користування кредитом сплачуються останнього робочого дня поточного місяця та одночасно з кінцевим строком погашення кредиту. Кредит погашено 31.12.2012 р.

Спершу розрахуємо суму відсотків, що підлягають сплаті щомісяця. Використовуємо формулу:

$$П = \sum_{кр} \times С : 100\% : 365 \times Д,$$

де П – сума відсотків за кредит;

$\sum_{кр}$ – сума кредиту;

С – відсоткова ставка за кредит, річних;

365 – кількість календарних днів у році;

Д – кількість календарних днів у місяці.

Здійснивши розрахунки, можемо обчислити суми, які підприємство зобов'язане нарахувати та сплатити протягом дії кредитного договору, як це відображено в табл. 1.

Нарахування і сплата відсотків та основної суми кредиту відображаються в бухгалтерському обліку проведення, що показані в табл. 2.

Таблиця 1

Графік погашення відсотків та основної суми короткострокового кредиту

Строк сплати	Відсотки	Сума основного боргу
31.07.2012	476,71 (20 000 × 30% : 100% : 365 × 29)	-
31.08.2012	509,59 (20 000 × 30% : 100% : 365 × 31)	-
30.09.2012	493,15 (20 000 × 30% : 100% : 365 × 30)	-
31.10.2012	509,59 (20 000 × 30% : 100% : 365 × 31)	-
30.11.2012	493,15 (20 000 × 30% : 100% : 365 × 30)	-
31.12.2012	509,59 (20 000 × 30% : 100% : 365 × 31)	20 000

Таблиця 2

Відображення операцій з отримання і погашення суми кредиту та відсотків за кредитом

№ пор.	Дата	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
			д-т	к-т	
1	03.07.2012	На поточний рахунок отримано короткостроковий кредит	311	601	20 000
2	31.07.2012	Нараховано відсотки за користування кредитом за липень 2009 р.	951	684	476,71
3	31.07.2012	На фінансовий результат списано нараховані відсотки за липень 2009 р.	792	951	476,71
4	31.07.2012	Сплачено відсотки за користування кредитом за липень 2009 р.	684	311	476,71
Нарахування і сплата відсотків за всі наступні місяці користування кредитом відображаються аналогічно					
5	31.12.2012	Погашено короткостроковий кредит банку	601	311	20 000

Дещо в іншому порядку відбувається порядок розрахунку, нарахування та сплати відсотків за довгостроковим кредитом. Розглянемо приклад.

Приклад 2. Отримання і погашення довгострокового фінансового кредиту.

Підприємство 03.07.2010 р. отримало від банку кредит на закупівлю нової технологічної лінії обладнання в розмірі 100 тис. грн на два роки під 20% річних. Дата повернення кредиту – 03.07.2012 р. Відсотки за користування кредитом протягом двох років сплачуються щороку в перший робочий день липня. За умовами договору в разі порушення строку погашення основної суми боргу та несвоєчасної сплати відсотків за нього пеня становить 0,005% за кожен день прострочення платежу. За умовами прикладу сума основного боргу була сплачена 31.07.2012 р., а сума відсотків за кредитом була виплачена вчасно, тобто пеня буде нарахована за прострочення сплати основної суми боргу на 28 днів.

Загальну суму відсотків за користування довгостроковим кредитом розрахуємо за формулою:

$$П = \sum_{кр} \times С : 100\% : N,$$

де П – сума відсотків за кредит;

$\sum_{кр}$ – сума кредиту;

С – відсоткова ставка за кредит, річних;

N – кількість років, на які надано кредит.

За умовами наведеного прикладу:

$$П = 100\ 000 \times 20\% : 100\% \times 2 = 40\ 000 \text{ (грн).}$$

Отже, ураховуючи простроченість платежу основної суми боргу, протягом двох років підприємство сплатить кошти, як це показано в *табл. 3*.

Позичальник у бухгалтерському обліку операції з отримання та погашення довгострокового кредиту, відсотків та пені за простроченими платежами буде відображати так, як подано в *табл. 4*.

Таблиця 3

Графік погашення відсотків та основної суми довгострокового кредиту

Строк сплати	Відсотки	Сума основного боргу	Пеня
01.07.2011	20 000	-	
01.07.2012	20 000	-	
31.07.2012	-	100 000	140 (100 000 × 0,005% : 100% × 28)

Таблиця 4

Відображення операцій з отримання і погашення суми кредиту та відсотків за кредитом

№ пор.	Дата	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
			д-т	к-т	
1	03.07.2010	На поточний рахунок отримано довгостроковий кредит	311	501	100 000
2	01.07.2011	Нараховано відсотки за користування кредитом за перший рік	951	684	20 000
3	01.07.2011	Сплачено відсотки за користування кредитом за перший рік	684	311	20 000
4	31.07.2011	На фінансовий результат списано нараховані відсотки за перший рік	792	951	20 000
5	31.12.2011	Довгострокову заборгованість переведено до складу поточної заборгованості, оскільки до закінчення строку її погашення залишається менше ніж рік з дати балансу	501	611	100 000
6	01.07.2012	Нараховано відсотки за користування кредитом за другий рік	951	684	20 000
7	01.07.2012	Сплачено відсотки за користування кредитом за другий рік	684	311	20 000
8	31.07.2012	Погашено довгостроковий кредит банку	611	311	100 000
9	31.07.2012	Нараховано і перераховано пеню за несвоєчасне погашення заборгованості за кредитом	948	311	140
10	31.07.2012	Списано на фінансовий результат нараховані відсотки за другий рік	792	951	20 000
11	31.07.2012	Списано на фінансовий результат витрати, пов'язані зі сплатою пені	792	948	140

Оподаткування кредитних операцій. Основним законодавчим актом, що регулює питання фінансового кредиту є Податковий кодекс України (ПКУ) [3]. Відповідно до пп. 14.1.258 ПКУ, **фінансовим кредитом** вважаються кошти, які надаються банком – резидентом або нерезидентом, кваліфікованим як банківська установа згідно із законодавством країни перебування нерезидента, котрі мають статус небанківських фінансових установ, згідно з відповідним законодавством, у позику юридичній або фізичній особі на певний строк, для цільового використання під відсоток.

Відповідно до пп. 136.1.20 ПКУ, кошти або майно, залучені платником податку у зв'язку з отриманням фінансових кредитів від інших осіб-кредиторів, а також повернення основної суми фінансових кредитів, наданих платником податку іншим особам-дебіторам, **не включаються до доходу і не підлягають оподаткуванню**. Також згідно з пп. 153.4.2 **не включаються до складу витрат** суми коштів у зв'язку з поверненням основної суми кредиту іншим особам-кредиторам, а також із наданням кредиту іншим особам-дебіторам.

Стосовно суми відсотків, сплачуваної кредитором, на підставі пп. 141.1 ПКУ, позичальник має право включити її до складу витрат. Відповідно до вказаного підпункту до складу витрат входять будь-які витрати, пов'язані з виплатою або нарахуванням відсотків за борговими зобов'язаннями (у тому числі за будь-якими кредитами, депозитами) протягом звітного періоду, якщо такі виплати або нарахування здійснюються у зв'язку з веденням господарської діяльності платника податку.

Але існують певні обмеження щодо включення відсотків за кредитами до складу валових витрат звітного

періоду. Так, згідно з пп. 141.2 ПКУ, платникам податків, 50% і більше статутного фонду яких перебувають у власності чи управлінні осіб, котрі є нерезидентами, віднесення витрат на нарахування відсотків за борговими зобов'язаннями на користь вищезазначених осіб до складу витрат у будь-якому податковому періоді дозволяється в сумі, що не перевищує суми доходів такого платника податків протягом звітного періоду, отриманих у формі відсотків, збільшеної на суму, що дорівнює 50% оподатковуваного прибутку звітного періоду, без урахування суми отриманих відсотків.

Для відображення в Декларації про прибуток підприємства витрат, пов'язаних зі сплатою відсотків за отриманим фінансовим кредитом, передбачено рядок 06.3.1, який заповнюється з урахуванням обмежень, установлених п. 141.2 ПКУ.

Висновки. У ході дослідження було проаналізовано сутність поняття кредиту, нормативно-правову базу, що регулює операції з кредитування; виділено основні ознаки та види кредиту, а також висвітлено процес отримання позики та критерії, що застосовуються фінансовими установами при її видачі. Це дозволяє зробити такі висновки.

1. Еволюцію кредитних відносин можна простежити з моменту зародження товарного виробництва та обміну і до сьогодні. Якщо в давні часи позичальниками виступали переважно дрібні виробники, то в сучасних умовах навіть найбільші компанії здійснюють свою фінансову діяльність із залученням позикових коштів.
2. Фінансовим кредитом є засоби, надані фінансовою установою в позику юридичній чи фізичній особі на визначений строк і під від-

- сотки. В Україні регулювання кредитних відносин здійснюється Національним банком України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України.
3. Найпоширенішою формою кредиту є банківський кредит, але, крім того, розрізняють комерційний, споживчий, іпотечний, лізинговий, консорціумний, бланковий та інші види кредиту.
 4. До моменту звернення до фінансової установи з метою отримання позики раціональним є проведення підприємством аналізу власної привабливості як позичальника для банку. Основними показниками, які необхідно проаналізувати, є коефіцієнти ліквідності (миттєвої, поточної, загальної), коефіцієнти стійкості, рентабельності (активів, продажу), аналіз грошових потоків. Після ретельного аналізу підприємство має змогу віднести себе до однієї з груп за класифікацією НБУ та оцінити свої шанси щодо отримання кредиту.
 5. Відображення кредитних операцій на рахунках бухгалтерського обліку здійснюється згідно з П(с)БО «Зобов'язання» і передбачає використання рахунків 50 «Довгострокові позики» і 60 «Короткострокові позики» для основних сум кредиту та субрахунків 684 «Розрахунки за нарахованими відсотками», 951 «Відсотки за кредит» для операцій з нарахування та сплати відсотків за кредитами.
 6. Оподаткування операцій з отримання і погашення основної суми боргу та відсотків за користування фінансовим кредитом регулюється Податковим кодексом України, відповідно до якого основна сума боргу не включається ні до складу витрат кредитора, ні до складу доходів позичальника. А сума відсотків, нарахована на основну суму кредиту, включається до витрат позичальника, платника податку на прибуток і відноситься до доходу звітного періоду кредитора.

Список використаної літератури

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=92>.
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8>.
4. Закон України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14>.
5. Положення про кредитування [Електронний ресурс] : затверджено постановою Правління НБУ від 28.09.1995 р. № 246. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1045.2824.2>.
6. П(с)БО 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс] : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 р. № 20. – Режим доступу : <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO11.aspx>.
7. Ковальов В. В. Фінансовий аналіз. Керування капіталом. Вибір інвестицій. Аналіз звітності / В. В. Ковальов. – М. : Фінанси і статистика, 1997. – 324 с.
8. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : навч. посібник / І. В. Жолнер. – К. : ЦУЛ, 2012. – 368 с.

Summary. The concept, classification of loans, the process of obtaining and repayment, as well as tax, and reflected in accounting.

Keywords: financial credit, interest on loan finance, accounting, taxation.